

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

111. Quomodo tempus mediae noctis in praecipis Ecclesiasticis
sumendum sit? Quod facit pro ieiunio naturali circa Missae celebrationem.
Ex p. 7. tract. 11. & Misc. 2. Res. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

tem concessisse, nec ab ipso, nec à Successore admodum R. P. N. Mutio Virelescho, moderno Præposito Generali, reuocatum suam prædictam facultate, saluo meliori iudicio, existimo posse nos vti prædicta facultate, maximè re communicata cum Superiore, vt in hac facultate ampliori sequamur, & seruemus eandem restrictionem, quam supra diximus in celebrando vna hora ante auroram seruari debere, ita vt hoc priuilegium, & amplior facultas censeatur concessa ad normam, & modum alterius minoris vsus, & facultas non concedatur, nisi primariò omnibus Superioribus, deinde iis, quibus ipsi commiserint, idem iudicium sit de hac facultate ampliori. Hæc Dicastillus, quæ omnia applicanda etiam existimo Patribus nostræ Religionis Clericorum Regularium, & aliarum Religionum.

RESOL. CXI.

Quomodo tempus media noctis in præceptis Ecclesiasticis sumendum sit?

Quod facit pro ieiunio naturali circa Missæ celebrationem. Ex p.7. tit. 11. & Misc. 2. Ref. 15.

§.1. **C**uriosa & noua est quæstio, & pro eius resolutione Ioan. Caramuel in reg. D. Bened. disp. 101. n. 1328. tres conclusiones ponit. Prima est: Nullum horologium esse infallibile, idè nulli necessarid standum esse. Secunda: Omnia horologia habere vim opinionis probabilis, nisi ita exorbitent, vt eorum error clarè, & euidenter cognoscatur. Tertia: Horologia accurata horæ quadrante à veritate deuiare. Vnde infert, quod temerarius non erit, qui censuerit vrbis horologia, quæ à solidis sæpius diriguntur, integro quadrante exorbitare. Ideo quadrante horæ antequam sonet duodecima, incipit dies sequens probabiliter; & æquè probabiliter antecedens dies finitur quadrante postquam sonuerit hora. Qui in pag. aut in eremo fuerit, vbi solum est vnus horologium bene regulatum, probabiliter potest credere illud plusquam horæ quadrante à veritate exorbitare.

2. Sed quid si Petrus haberet horologium exquisitissimum mediæ noctis tempus præcisè indicens? Respondeo adhuc in tali casu tempus non debere mathematicè, sed ciuilitè, ac moralitè accipi. Dies notabiliter incepisse dicitur, cum eius octaua pars effluxit, nempe post mediam noctem hora tertia. Dies leuiter est inchoata cum harum trium horarum effluxit quasi octaua pars, nèpe hora omni. 22. sect. 30. Non puto præcepta Politica, siue Ecclesiastica ea sint, siue sæcularia, tam exactè posse tempus decernere, vt reus sit qui sublati aliis inconuenientibus, differat opus præceptum vno quadrante: quia aliàs Ecclesiastica rebus faciendis mathematica tempora indiceret, non moralia; quod est contra vniuersorum opinionem. Ita Caramuel.

3. Sed hæc opinio videtur communiter reprobata à Doctoribus, dum loquuntur de præcepto horarum Canonicarum, de præcepto ieiunij, festorum obseruatione, & similibus, & ex illa sequeretur, quod quis statim post horam duodecimam noctis posset Completorium dicere, & satisfacere præcepto Horarum Canonicarum, vel posset comedere carnes, & obseruare ieiunium, imò mane communionem sumere, & satisfacere præcepto ieiunij naturalis pro sumptione Eucharistice. Et tamen DD. controuertunt: vt alibi visum est, si etiam dato primo pulsu horæ duodecimæ mediæ nocte dicenda sit elapsa, ita vt præcepta præteriti diei, vel futuri dicantur clapsa, vel incepta: & omnes concordant quod finito vltimo pulsu horæ duodecimæ expirent, & incipiant præcepta.

pta affixa dtebus, & ita docent Doctores, quos ego citauit in part. 3. tr. 4. resol. 36. quibus nunc addo Præpositi in 1. 2. D. Thom. q. 19. art. 6. dub. 5. n. 8. & Eman. Lugum de Eueb. disp. 15. sect. 2. n. 37. Non desinam tamen adnotare quod sententiam Caramuelis approbat noster Pasqualigus vir doctus decis. 338. n. 6. & seg.

4. Nota verò quoad Caramuel disp. 140. n. 463. ex suo principio quod præcepta Ecclesiæ debeant intelligi non mathematicè, sed moralitè non approbat, quod ego olim docui, nempe annum nouitiatus debere computari de momento ad momentum, ita vt si profectio efficiatur quatuor aut sex horas ante decimum sextum annum sit inualida: putat enim nouitiatus annum decere esse integrum moralitè, hoc est, secundum æstimationem prudentem: sed me citato Caramuelis sententiam non approbat Bordon. tr. de profes. Regul. c. 4. q. 10. vbi docet professionem factam per semihoram ante ætatem requisitam esse inualidam.

Quæ nunc hanc sequetur, in §. vic. in principio, & in aliis §§. & ver. eius not. & in §. not. primæ huius Ref.

Docuit in Ref. 158. & 159. tom. 7. tract. 1. & in aliis §§. earum annotationum.

RESOL. CXII.

An si sonuerit vnum horologium, possit quis comedere in mediâ nocte, donec aliud sonuerit, & die sequenti celebrare?

Et notatur, quod si tantum sit vnum horologium, vbi capit sonare duodecima hora, aliquis biberet, licet quando sonaret vltimus pulsus desisset bibere, non poterit die sequenti celebrare aut communicare.

Ex quo inferitur, quod qui buccellam habet masticans, & audit primum pulsus horæ duodecimæ noctis, tenetur incontinenti de ore eijcere buccellam, si die sequenti velit Missam celebrare, vel Eucharistiam sumere.

Si tamen masticat buccellam de materia carnis, & dies sequens sit ieiunij, non tenetur illam eijcere, etiam sub veniali. Ex p. 3. tit. 4. Ref. 36.

§.1. **A**ffirmatiuam sententiam docuit Sanch. de matr. 10. 1. lib. 2. disp. 41. n. 4. aduersus quem nouissimè insurrexit Eman. Rodrig. in noua editione sua summa. 10. 1. c. 105. n. 6. vbi asserit. [Y que oyendo la media noche esta comiendo y beuendo, no puede comulgar el dia siguiente, pues el precepto de no comulgar hauiendo comido obliga, aunque este en duda si es media noche, porque otros relojes sonaron despues. Esta conclusion es contra Thomas Sanchez, el qual dize si despues sonare otro relox puede comulgar, y cada vna se puede seguir, à loqual respondo que en este precepto de celebrar en ayunas no nos hauemos de atar à probabilidades.] Ita Rodrig. & ante illum docuit etiam hanc sententiam Io. Salas in p. 2. D. Thom. tr. 8. disp. 25. n. 264.

Sup. hoc in Refol. seq. & infra in Ref. 250. §. Et tandem. cur. sim in fine.

2. Sed mihi his non obstantibus placet magis opinio Sanchez, quidquid asserant Rodrig. & Salas. Dico quod diuersa sint horologia, & aliquorum sonuerit hora duodecima, aliquorum non sonuerit, potest qui tunc soluit ieiunium naturale, communicare die sequenti, & siue illa dies, siue sequens sola sit ieiunij, poterit dubitans cenare, & edere carnes, perinde ac si essent duæ opiniones probabiles, quarum vtramque licet sequi, & amplecti. Neque enim teneor ego sequi vnum horologium, nisi forte antecederet illud assumptum ad ieiunium ordinandum, iuxta illius horas, neque etiam in hoc casu, si vnum aliquantum post aliud subsequenter sonuerit, illius horas sequi teneor; & ita hanc opinionem præter Sanchez teneor etiam Fagund. de præceptis Ecclesiæ, præc. 4. lib. 1. cap. 10. n. 3. Saneius in selectis, disp. 42. n. 18. & Villalobos in summa tom. 1. tract. 1. difficult. 21. num. 17. vbi sic asserit. [Si ay diuersos relojes, se ha de iuzgar. co-